

МІЖНАРОДНИЙ ВАЛЮТНИЙ ФОНД І ЙОГО ВПЛИВ НА ФІНАНСОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

©2021 ПЛЕШАКОВА Н. А., ЛЯЛЬКІН О. С.

УДК 339.7
JEL: E60; E69; G20; P43

Плешакова Н. А., Лялькін О. С. Міжнародний валютний фонд і його вплив на фінансову систему України

Запропонована наукова стаття присвячена актуальному питанню необхідності співробітництва України з Міжнародним валютним фондом. В умовах посилення кризових явищ соціально-економічного характеру у світі та враховуючи істотні проблеми, що мають місце в українській економіці впродовж останніх років, доцільним є оцінка впливу МВФ на фінансову систему України. Мета статті полягає у поглибленому вивченні ключових проблем співробітництва України з Міжнародним валютним фондом, розкритті впливу наданих Україні від МВФ кредитів на фінансову систему країни та розробці можливих напрямів і способів забезпечення ефективного співробітництва України з МВФ на майбутнє. При аналізі та узагальненні наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених було розглянуто погляди щодо посилення зростання ролі Міжнародного валютного фонду, що зумовлено поширенням COVID-19, проаналізовано ключові функції Міжнародного валютного фонду та критику МВФ щодо обслуговування економічних і політичних інтересів країн, які мають найбільшу квоту, а не тих, які потребують фінансової допомоги. У статті розглянуто динаміку використання Україною кредитних програм МВФ, зокрема: динаміку запозичень і погашень Україною позикових ресурсів від МВФ; кредитні програми в межах співпраці України з МВФ у 2014–2021 рр.; частку заборгованості перед МВФ у зовнішньому та сукупному державному борзі України; ступінь досягнення критичних показників державним боргом України та економічні наслідки. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є знаходження шляхів удосконалення стратегії боргової політики, а також упровадження цілісної стратегії управління зовнішнім державним боргом.

Ключові слова: Міжнародний валютний фонд, зовнішній борг України, Державний бюджет України, структурні реформи в економіці, національні інтереси України.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-10-298-304>

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 18.

Плешакова Наталія Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (вул. Володимирська, 60, Київ, 01033, Україна)

E-mail: pleshakova@knu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0381-067X>

Лялькін Олександр Сергійович – студент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (вул. Володимирська, 60, Київ, 01033, Україна)

E-mail: alex.lialkin@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9240-3952>

UDC 339.7
JEL: E60; E69; G20; P43

Plieshakova N. A., Lialkin O. S. International Monetary Fund and Its Impact on the Financial System of Ukraine

The proposed scientific article is devoted to the topical issue of the need for Ukraine's cooperation with the International Monetary Fund. In the context of the growing socio-economic crisis phenomena in the world and taking into account the significant problems that have been taking place in the Ukrainian economy in recent years, it is advisable to assess the IMF's impact on the financial system of Ukraine. The article is aimed at studying in-depth the key problems of Ukraine's cooperation with the International Monetary Fund, covering the impact of loans granted to Ukraine from the IMF on the country's financial system and developing possible directions and ways to ensure effective cooperation between Ukraine and the IMF for the future. In analyzing and generalizing the scientific papers of domestic and foreign scientists, the authors consider the views on strengthening the role of the International Monetary Fund, which is caused by the spread of COVID-19, analyze the key functions of the International Monetary Fund and criticism on the part of the IMF for servicing the economic and political interests of the countries that have the highest quota, and not those in need of financial assistance. The article considers the dynamics of Ukraine's use of IMF credit programs, in particular: dynamics of borrowings and repayments by Ukraine of the borrowed resources from the IMF; credit programs within the framework of Ukraine's cooperation with the IMF in 2014–2021; share of debt to the IMF in the external and total public debt of Ukraine; critical indicators of Ukraine's public debt and economic consequences. Prospects for further research in this direction are finding ways to improve the debt policy strategy, as well as to implement a coherent strategy for managing the external public debt.

Keywords: International Monetary Fund, external debt of Ukraine, State Budget of Ukraine, structural reforms in the economy, national interests of Ukraine.

Fig.: 3. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 18.

Plieshakova Nataliia A. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Taras Shevchenko National University of Kyiv (60 Volodymyrska Str., Kyiv, 01033, Ukraine)

E-mail: pleshakova@knu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0381-067X>

Lialkin Oleksandr S. – Student, Taras Shevchenko National University of Kyiv (60 Volodymyrska Str., Kyiv, 01033, Ukraine)

E-mail: alex.lialkin@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9240-3952>

В умовах посилення глобалізаційних процесів в економіці та кризових явищ соціально-економічного характеру у світі, спричинених зокрема коронавірусом (COVID-19), важливою умовою функціонування держав, що потребують фінансової допомоги, стає підвищення ефективності співпраці та фінансової допомоги від міжнародних фінансових організацій.

Теоретичні основи та практичні аспекти співпраці України з Міжнародним валютним фондом (далі – МВФ), визначення впливу кредитування за участі МВФ сформовано науковим доробком вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема: Тетяни Богдан, Віктора Козюка, Ігоря Лютого, Марти Ливдар, Григорія П'ятаченка, Abhishek Pandey, Alex Dreher, Barry Eichengreen, Niti Bhasin, Rickie Quaglia.

Метою статті, враховуючи істотні проблеми, що мають місце в українській економіці впродовж останніх років, є дослідження впливу МВФ на фінансову систему України.

Уряди зарубіжних країн постійно використовують зовнішні запозичення для фінансування зростаючих власних потреб – нині неможливо знайти країну, яка б не використовувала зовнішнє кредитування. Виникнення та зростання державного боргу є характерними як для промислово розвинених держав, так і для країн з перехідною економікою. Зокрема, перші виступають на світовому ринку як кредитори, які надають країнам-боржникам позики, та водночас саме ці розвинені країни мають найбільші обсяги державної заборгованості [6]. Ми поділяємо погляди українського вченого Лютого І. О., який стверджує, що «на сьогодні кожна економіка перебуває в системі інтересів міжнародних фінансових організацій, є складовою глобального простору» [4, с. 55]. Важливо, що теперішня кризова ситуація у світовій економіці, зумовлена поширенням COVID-19, буде посилювати роль міжнародних фінансових організацій.

Доліновська О. Я. вважає, що ключовими функціями МВФ є «стеження, головним чином, за функціонуванням міжнародної валютної системи, валютною політикою і політикою міжнародних курсів країн-членів, а також за дотриманням ними кодексу поведінки поводження в міжнародних валютних відносинах, включаючи надання допомоги країнам-членам шляхом короткострокового кредитування у випадках ускладнень, пов'язаних з платіжним балансом» [1].

Шинкар В. А., Яцко Л. Б. та Яцко Г. В. умовно розподіляють наглядову функцію МВФ на два типи – нагляд на двосторонній і багатосторонній основі [11, с. 149]. Однак підхід Pandey А. до розкриття цієї функції більш ґрунтовний: до згаданих типів нагляду МВФ він додає ще й спостереження МВФ за впливом економічної діяльності окремої країни (групи країн) на інші держави та глобальну економіку в цілому (*bilateral ma multilateral surveillance*) [12, р. 8–9]. З окремими країнами МВФ проводить двосторонні

консультації, наради тощо. Так, окремі дослідники визначають цю функцію МВФ неефективною, аргументуючи, що Фонд не здатний таким чином спрогнозувати економічні кризи та сприяти їхньому запобіганню [18, р. 62].

Зарубіжні вчені Bhasin N. і Gupta S., зазначають, що кількість голосів, які має держава, визначається її квотою у МВФ, яка є індивідуальною для кожної країни та залежить від ВВП, відкритості, диверсифікації економіки країни та її резервів. Лідером за обсягом квоти є США, чисельність якої для цієї країни складає 82,994 млн SDR, а питома вага квоти США в загальній кількості країн-учасниць – 17,44%. Ми вважаємо справедливою критику даного явища багатьма вченими, адже таким чином розвинені країни Заходу на чолі з США домінують над Фондом і, як наслідок, він обслуговує економічні та політичні інтереси цих країн, а не тих, які дійсно потребують фінансової допомоги [17, р. 20]. МВФ так і не зміг допомогти розв'язати проблеми бідних країн, про що свідчить думка Dreher А. та Sturm J-E., які стверджують, що співпраця з Фондом є суто негативною для країн, що розвиваються, зокрема через те, що МВФ не збільшив їх частку голосів і, як наслідок, їх роль дуже обмежена у прийнятті рішень Фонду [14, р. 376].

Для того, щоб оцінити вплив співробітництва України із МВФ, проаналізуємо динаміку використання Україною кредитних програм Фонду, починаючи з 2014 р. (*табл. 1, рис. 1*).

Відповідно до рис. 1 можна побачити, що у 2014–2015 рр. Україна отримала найбільший обсяг ресурсів від МВФ, зокрема через дію програм Stand-by та EEF. 2017–2019 рр. характеризуються зростанням обсягів погашення боргу над обсягом залучення, але у 2020 р. ця позитивна тенденція змінилася через отримання урядом чергової програми Stand-by.

Для оцінки впливу співробітництва України із МВФ на фінансову систему України використаємо аналіз її заборгованості перед Фондом. Для цього необхідно:

1. Визначити частку заборгованості перед МВФ у зовнішньому та сукупному державному борзі України.
2. Дослідити ступінь досягнення державним боргом України своїх критичних показників та економічні наслідки цього.

На *рис. 2* наведено зв'язок між заборгованістю перед МВФ і зовнішнім державним боргом, який з 2014 р. різко збільшився (питома частка сягнула максимального значення 30% у 2016 р.). У 2017–2019 рр. відбулося його поступове зниження.

Ми погоджуємося із думкою Мариної А. С., яка стверджує: «на жаль, для погашення заборгованості перед МВФ Україна вимушена брати нові кредити в досить великих розмірах, у зв'язку з чим фінансовий борг країни стане нагадувати фінансову піраміду.

Кредитні програми у межах співпраці України з МВФ у 2014–2021 рр.

Період	Назва кредитної програми	Мета залучення фінансування	Запланований обсяг кредитів, млн СПЗ	Фактичний обсяг кредитів, млн СПЗ
30.04.2014–11.03.2015	Stand-by Arrangement (SBA)	Вирішення проблем із платіжним балансом, вихід із глибокої економічної кризи	10976	2972,67
11.03.2015–17.12.2018	Extended fund facility (EFF)	Необхідність проведення структурних реформ для вирішення проблем платіжного балансу відновлення економіки України	12348	6178,26
18.12.2018–17.02.2020	Stand-by Arrangement (SBA)	Продовження проведення структурних реформ, зменшення інфляції	2800	1000
09.06.2020–08.12.2021	Stand-by Arrangement (SBA)	Зменшення дефіциту державного бюджету через COVID-19, посилення реформ	3600	1500

Джерело: складено на основі [10].

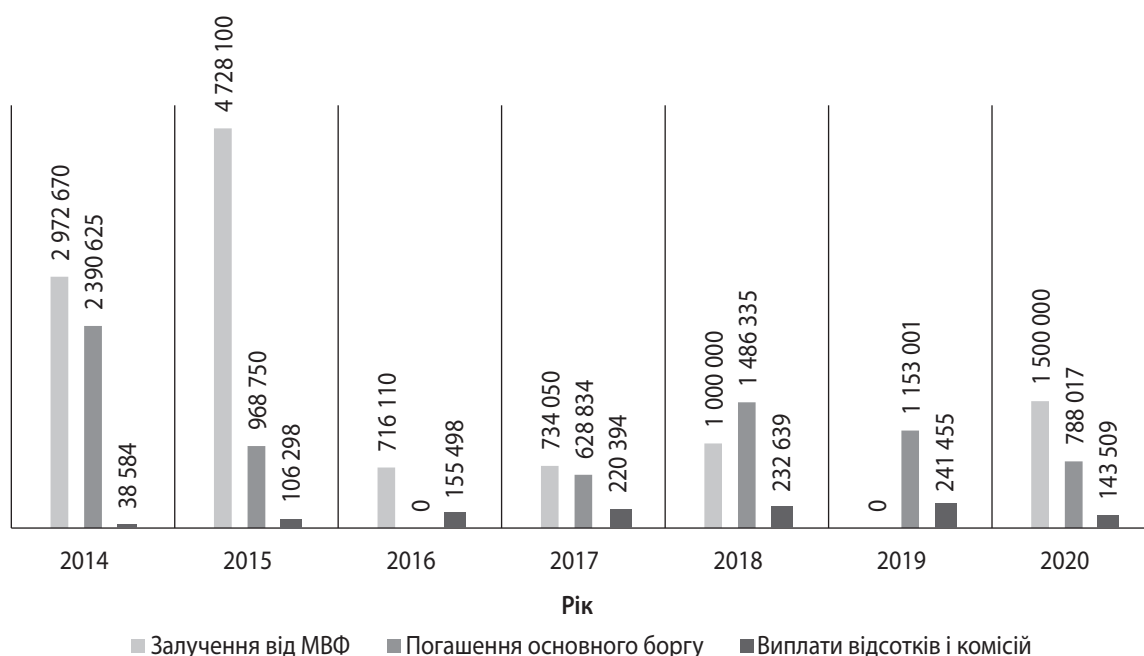

Рис. 1. Динаміка запозичень і погашень Україною позикових ресурсів від МВФ, тис. СПЗ

Джерело: складено на основі [7].

Україна через надмірні зовнішні запозичення перетворюється на державу, яка сидить на «кредитній голці» [5, с. 14]. Як бачимо з рис. 2, отримання Україною нового кредиту не буде сприяти зменшенню частки заборгованості перед МВФ у зовнішньому борзі.

Це можна підтвердити статистично за допомогою розрахунку прогнозних значень заборгованості України перед МВФ.

Внаслідок математичних перетворень даних стосовно існуючої заборгованості України перед МВФ за 2014–2021 рр. отримаємо:

1) лінійна функція тренду: $Y_t = 571,47 \cdot t + 7127,55$;

2) коефіцієнт детермінації: $R^2 = 54,46\% > R^2_{0,95}(1; 8) = 39,9\%$ – зв'язок істотний (трендове рівняння є адекватним);

3) прогнозні значення на 2022–2027 рр. (табл. 2).

Таким чином, заборгованість України перед МВФ має істотну частку в зовнішньому борзі та буде зростати, «закручуючи» боргову спіраль.

Наслідки посилення заборгованості України перед МВФ можна пояснити й іншим шляхом, дослідивши місце МВФ у прямому борзі України.

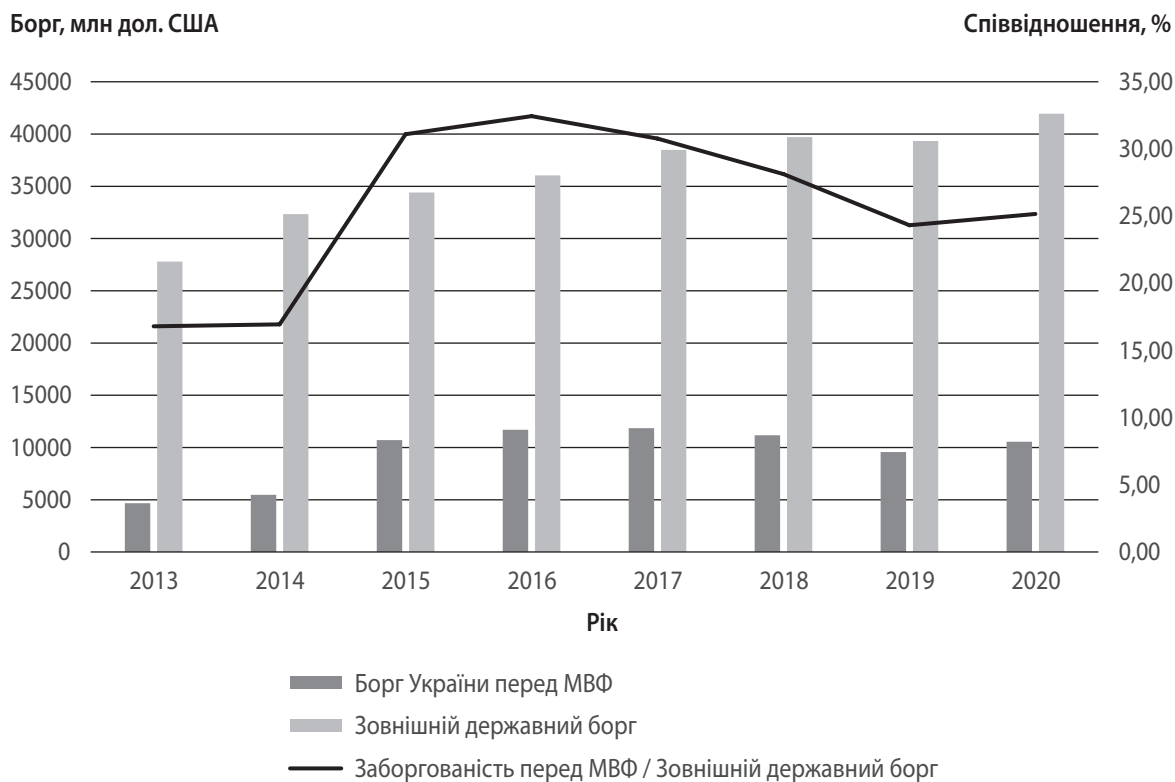

Рис. 2. Динаміка співвідношення заборгованості перед МВФ і зовнішнього державного боргу України

Джерело: складено на основі [2; 9].

Таблиця 2

Прогнозні значення заборгованості України перед МВФ на 2022–2027 рр., млн дол. США

Рік	Заборгованість перед МВФ – прогноз
2022	9984,867
2023	10556,33
2024	11127,80
2025	11699,27
2026	12270,73

Джерело: складено на основі [2; 10].

З рис. 3 можна побачити, що обсяг зовнішнього боргу – це більше ніж половина значення прямого державного боргу України, а отже, отримані значення на рис. 2, ділені на 2, і будуть демонструвати частку боргу України перед МВФ у прямому державному борзі (коливається між 12 та 15%).

Отже, приблизно сьома частина всього Державного бюджету України (ДБУ) прямо визначається відносинами з МВФ – це вагоме значення. Однак потрібно довести, що і державний борг – це негативне явище для української економіки. Зробити це можна, безпосередньо зіставивши його сукупний обсяг (державний борг і гарантований державний борг) зі значеннями ВВП. Рис. 3 демонструє, що це співвідношення досягло свого максимуму у 2016 р. (76%), і після цього перебуває в межах 55–70%.

Відповідно до Бюджетного кодексу України максимальний розмір співвідношення складає 60. Згідно з методикою Світового банку ліміт складає 64% для країн, що розвиваються (кожен відсоток перевищення обмеження коштуватиме 0,02% ВВП) [15, р. 7]. МВФ розробив більш суворі критерії: критичне значення для країн, що розвиваються, складає 42,8% [16, р. 19].

Таким чином, в Україні значення державного боргу є таким, що наближається до критичного значення щодо забезпечення економічної безпеки після початку співпраці з МВФ, роль якого у варіації державного боргу України вагома.

Також доцільно проаналізувати вплив фінансової допомоги від МВФ на стан Державного бюджету України. Важливо, що кошти від Фонду безпосередньо не перераховуються до ДБУ, а потрапляють на баланс НБУ. Своєю чергою, НБУ відповідно до законодавства України щорічно спрямовує частину свого прибутку до розподілу до ДБУ (наприклад, мінімальне значення перерахування у 2021 р. складає 33 мільярди гривень).

Відповідно до розрахунків вітчизняних науковців [3, с. 102] 26% коштів МВФ спрямовуються на подолання проблем із дефіцитом ДБУ. Однак водночас кошти державного бюджету спрямовуються на обслуговування боргу України перед МВФ, бо він потребує найпершого пріоритету в поверненні собі коштів, аби потім спрямовувати їх до інших держав.

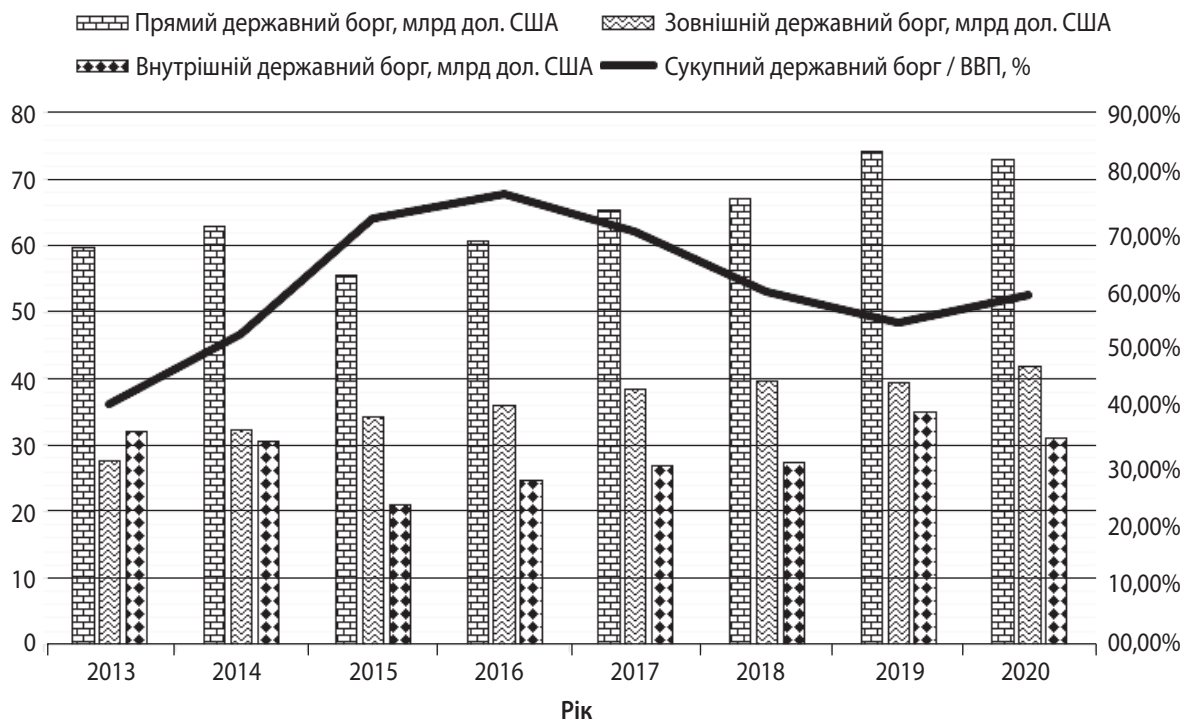

Рис. 3. Динаміка державного боргу України, його структура та співвідношення до ВВП

Джерело: складено на основі [8].

Проаналізувавши основні проблеми співпраці України з МВФ, виокремимо можливі напрями та способи забезпечення ефективного співробітництва:

- ✦ *по-перше*, необхідним кроком є більш раціональне використання Україною наданих Фондом ресурсів. Так, частина коштів, яка буде зарахована до ДБУ, має бути спрямована, передусім, на розвиток національної економіки – це забезпечить мультиплікативний ефект і зумовить зростання доходів ДБУ та поліпшення економічної ситуації у країні;
- ✦ *по-друге*, у майбутньому Україні не слід домовлятися з Фондом про отримання кредитів у рамках програми ERF, оскільки вона, активована для України у 2015 р., не реалізувала свою мету – сприяння проведенню структурних реформ, відновлення економіки, натомість істотно збільшила обсяг заборгованості України перед МВФ [6, с. 28]. Співпраця України з МВФ буде ефективною, коли кредити будуть спрямовані на реалізацію конкретних і чітких цілей;
- ✦ *по-третє*, продовжуючи попередню думку, використання кредитних програм RFI (*Rapid Financing Instrument*) є більш ефективним, ніж Stand-by з огляду на те, що вони передбачають оперативне надання фінансування та більш гнучке управління ним. Дійсно, у відповідь на економічні негаразди, спричинені COVID-19, RFI став найбільш поширеним інструментом надання кредитних коштів МВФ;

- ✦ *по-четверте*, Україна має скористатися напруженою теперішньою ситуацією у світі як підставою для перегляду умов співробітництва із МВФ. У цій перспективі доцільно порушити проблему реструктуризації боргу. Факт, що МВФ списав частину боргів певних держав, починаючи з березня 2020 р., у рамках програми CCRT (*Catastrophe Containment and Relief Trust*) [13]. Звичайно, цей механізм був реалізований для найбільш бідних і вразливих країн, проте такі питання можуть бути вирішені у ході переговорів. На жаль, Україна не намагалася висвітлити цей аспект у рамках консультацій з МВФ і навіть повернула Фонду 1,36 млрд дол. США, залучивши відповідно тільки 2 млрд (див. рис. 1);
- ✦ *по-п'яте*, Україна повинна більш виважено та жорстко відстоювати та захищати свої національні інтереси, які мають бути першим пріоритетом у процесі співпраці з МВФ.

ВИСНОВКИ

Таким чином, проаналізувавши співпрацю України з Міжнародним валютним фондом і його вплив на фінансову систему України, нами було встановлено, що МВФ впливає на стан української економіки скоріше негативним чином, аніж позитивним. *По-перше*, державний борг України перебуває у критичному стані, що призводить до закручування «кредитної спіралі» та послаблення економічного розвитку України. *По-друге*, залучення від МВФ неістотно впливають на

зростання доходів Державного бюджету України, до цього ж ця динаміка є негативною впродовж останніх років. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Доліновська О. Я. Співпраця України з Міжнародним валютним фондом та перспективи розвитку економіки держави. *Ефективна економіка*. 2012. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1401>
2. Заборгованість України перед Міжнародним валютним фондом = Ukraine : Outstanding Purchases and Loans as of October 31, 2020 / IMF. URL: <https://www.imf.org/external/np/fin/tad/extcred1.aspx?memberKey1=993&date1key=2020-10-31&roption=Y>
3. Ливдар М. В., Ярошевич Н. Б., Антошук І. А. Україна і Міжнародний валютний фонд: особливості співпраці. *Підприємництво і інновації*. 2020. Вип. 13. С. 99–104. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/13.19>
4. Лютий І. О. Фінансова політика: сучасні виклики та суперечності реалізації в Україні. *Фінанси України*. 2020. № 5. С. 50–62. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2020.05.050>
5. Марина А. С. Міжнародний валютний фонд і Україна: історія співробітництва та сучасний стан відносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2016. № 8. С. 12–15. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/8_2_2016ua/5.pdf
6. Модернізація державних фінансів України у контексті європейського вибору: монографія / за наук. ред. І. О. Лютого, В. Б. Тропіної. Чернівці: ЧНТУ, 2019. 312 с.
7. Обсяг трансакцій між Україною та Міжнародним валютним фондом = Ukraine: Transactions with the Fund from May 01, 1984 to September 30, 2021 / IMF. URL: https://www.imf.org/external/np/fin/tad/extrans1.aspx?memberKey1=993&endDate=2099%2D12%2D31&finposition_flag=YES
8. Статистика доходів та видатків Державного бюджету України / Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik>
9. Статистика зовнішнього боргу України / Міністерство фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovanij-derzhavju-borg>
10. Статистика співпраці України з Міжнародним валютним Фондом = Ukraine: History of Lending Commitments as of October 31, 2020 / IMF. URL: <https://www.imf.org/external/np/fin/tad/extarr2.aspx?memberKey1=993&date1key=2020-10-31>
11. Шинкар В. А., Яцко Л. Б., Яцко Г. В. Міжнародний валютний фонд та його вплив на глобальну макроекономічну політику. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2016. Вип. 6. Ч. 3. С. 148–151. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/10997/1/МИЖНАРОДНИЙ%20ВАЛЮТНИЙ%20ФОНД%20ТА%20ЙОГО%20ВПЛИВ%20НА%20ГЛОБАЛЬНУ%20МАКРОЕКОНОМІЧНУ%20ПОЛІТИКУ.pdf>
12. Pandey A. Promotion of Currency Stability vis-à-vis International Monetary Fund (IMF): An Overview. 2020. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3667802>
13. Kentikelenis A. et al. Softening the blow of the pandemic: will the International Monetary Fund and World Bank make things worse / Kentikelenis A., Gabor D., Ortiz I., Stubbs Th., McKee M., Stuckler D. *The Lancet. Global Health*. 2020. Vol. 8. P. 758–759. DOI: [10.1016/S2214-109X\(20\)30135-2](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(20)30135-2)
14. Dreher A., Sturm J.-E. Do the IMF and the World Bank influence voting in the UN General Assembly. *Public Choice*. 2012. Vol. 151. P. 363–397. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11127-010-9750-2>
15. Caner M., Grennes T., Koehler-Geib F. Finding the Tipping Point When Sovereign Debt Turns Bad. *The World Bank Policy Research Working Papers*. 2010. No. WPS 5391. URL: <http://hdl.handle.net/10986/3875>
16. Assessing Fiscal Stress / Prepared by Emanuele Baldacci, Iva Petrova, Nazim Belhocine, Gabriela Dobrescu, and Samah Mazraani. *IMF Working Paper*. May 2011. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp11100.pdf>
17. Bhasin N., Gupta S. Reforms in International Monetary Fund (IMF): Challenges and the Road Ahead. *Management and Economics Research Journal*. 2018. Vol. 4. S. 1. P. 19–29. DOI: <https://doi.org/10.18639/MERJ.2018.04.520665>
18. Tankiso A. Th., Charles V. R. Wait During and After the Great Recession: The Role of the International Monetary Fund, the World Bank and the World Trade Organization in Respect of Economic Globalization. In: *Biennial Conference of the Economic Society of South Africa*. Grahamstown: Rhodes University, 30 August – 1 September 2017. URL: https://2017.essa.org.za/full-paper/essa_3239.pdf

REFERENCES

- Baldacci, E. et al. "Assessing Fiscal Stress". *IMF Working Paper*. May 2011. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp11100.pdf>
- Bhasin, N., and Gupta, S. "Reforms in International Monetary Fund (IMF): Challenges and the Road Ahead". *Management and Economics Research Journal*, vol. 4, no. 1 (2018): 19-29. DOI: <https://doi.org/10.18639/MERJ.2018.04.520665>
- Caner, M., Grennes, T., and Koehler-Geib, F. "Finding the Tipping Point When Sovereign Debt Turns Bad". *The World Bank Policy Research Working Papers*. 2010. No. WPS 5391. <http://hdl.handle.net/10986/3875>
- Dolinovska, O. Ya. "Spivpratsia Ukrainy z Mizhnarodnym valiutnym fondom ta perspektyvy rozvytku ekonomiky derzhavy" [Cooperation between Ukraine and the IMF and Prospects of the National Economy]. *Efektivna ekonomika*, no. 9 (2012). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1401>
- Dreher, A., and Sturm, J.-E. "Do the IMF and the World Bank influence voting in the UN General Assembly". *Public Choice*, vol. 151 (2012): 363-397. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11127-010-9750-2>
- Kentikelenis, A. et al. "Softening the blow of the pandemic: will the International Monetary Fund and World Bank

- make things worse". *The Lancet. Global Health*, vol. 8 (2020): 758-759.
DOI: 10.1016/S2214-109X(20)30135-2
- Liutyi, I. O. "Finansova polityka: suchasni vyklyky ta super-echnosti realizatsii v Ukraini" [Financial Policy: Modern Challenges and Contradictions of Implementation in Ukraine]. *Finansy Ukrainy*, no. 5 (2020): 50-62.
DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2020.05.050>
- Lyvdar, M. V., Yaroshevych, N. B., and Antoshchuk, I. A. "Ukraina i Mizhnarodnyi valiutnyi fond: osoblyvosti spivpratsi" [Ukraine and the International Monetary Fund: Features of the Cooperation]. *Pidpriemnytstvo i innovatsii*, no. 13 (2020): 99-104.
DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/13.19>
- Maryna, A. S. "Mizhnarodnyi valiutnyi fond i Ukraina: istoriia spivrobitnytstva ta suchasnyi stan vidnosyn" [International Monetary Fund and Ukraine: History of Cooperation and Current State of Relationship]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo»*, no. 8 (2016): 12-15. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/8_2_2016ua/5.pdf
- Modernizatsiia derzhavnykh finansiv Ukrainy u konteksti yevropeiskoho vyboru* [Modernization of Public Finances of Ukraine in the Context of the European Choice]. Chernihiv: ChNTU, 2019.
- "Obsiah tranzaktsii mizh Ukrainoiu ta Mizhnarodnym valiutnym fondom = Ukraine: Transactions with the Fund from May 01, 1984 to September 30, 2021" [Volume of Transactions between Ukraine and the International Monetary Fund = Ukraine: Transactions with the Fund from May 01, 1984 to September 30, 2021]. *IMF*. https://www.imf.org/external/np/fin/tad/extrans1.aspx?memberKey1=993&endDate=2099%2D12%2D31&inposition_flag=YES
- Pandey, A. *Promotion of Currency Stability vis-a-vis International Monetary Fund (IMF): An Overview*. 2020.
DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3667802>
- "Statystyka dokhodiv ta vydatkiv Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy" [Statistics of Revenues and Expenditures of the State Budget of Ukraine]. Ministerstvo finansiv Ukrainy. <https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik>
- "Statystyka spivpratsi Ukrainy z Mizhnarodnym valiutnym Fondom = Ukraine: History of Lending Commitments as of October 31, 2020" [Statistics of Ukraine's Cooperation with the International Monetary Fund = Ukraine: History of Lending Commitments as of October 31, 2020]. *IMF*. <https://www.imf.org/external/np/fin/tad/extarr2.aspx?memberKey1=993&date1key=2020-10-31>
- "Statystyka zovnishnyoho borhu Ukrainy" [Statistics of Ukraine's External Debt]. Ministerstvo finansiv Ukrainy. <https://www.mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovanij-derzhavju-borg>
- Shynkar, V. A., Yatsko, L. B., and Yatsko, H. V. "Mizhnarodnyi valiutnyi fond ta yoho vplyv na hlobalnu makroekonomichnu polityku" [International Monetary Fund and Its Impact on Global Macroeconomic Policy]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo»*, iis. 6, part 3 (2016): 148-151. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/10997/1/МІЖНАРОДНИЙ%20ВАЛЮТНИЙ%20ФОНД%20ТА%20ЙОГО%20ВПЛИВ%20НА%20ГЛОБАЛЬНУ%20МАКРОЕКОНОМІЧНУ%20ПОЛІТИКУ.pdf>
- Tankiso, A. Th., and Charles, V. R. "Wait During and After the Great Recession: The Role of the International Monetary Fund, the World Bank and the World Trade Organization in Respect of Economic Globalization". *Biennial Conference of the Economic Society of South Africa*. Grahamstown: Rhodes University, 30 August – 1 September 2017. https://2017.essa.org.za/fullpaper/essa_3239.pdf
- "Zaborhovanist Ukrainy pered Mizhnarodnym valiutnym fondom = Ukraine : Outstanding Purchases and Loans as of October 31, 2020" [Ukraine's Debt to the International Monetary Fund = Ukraine : Outstanding Purchases and Loans as of October 31, 2020]. *IMF*. <https://www.imf.org/external/np/fin/tad/extcred1.aspx?memberKey1=993&date1key=2020-10-31&roption=Y>